

БЗ

Погорел съм на
Весил Левски
откъдето пред Весил
със съдействието на

Национална картова и платежна схема

www.bcard.bg/Levski

Димитализация
на Когертски
на Весил Левски

За поетите и песнопелците

Дигитално възпроизвеждане на почерка на Васил Левски.
За изработката му са използвани общодостъпни документи от Националния архивен фонд на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

Тази книжка е продукт от кампанията за Дигитализация на почерка на Васил Левски.

С подкрепата на

Дигиталният почерк на Васил Левски може да се заяви безплатно през уеб сайта на НКПС:
www.bcard.bg/Levski

Преводът на песнопенията е реализиран от Вокален ансамбъл „Елици“.

Съдържание

Въведение - стр. 4

„Господи сии“ - стр. 8

„Тропар на Св. св. Кирил
и Методий“ - стр. 10

„Достойно естѣ“ - стр. 12

„Святїи Божє“ - стр. 14

„Тропар на Въздвижение“ - стр. 16

„Христосъ воскресє“ - стр. 18

„Усїе ликуї“ - стр. 20

„Возбрании Воеводе“ - стр. 22

Въведение

За проекта

„Дигитализация на почерка на Васил Левски“

Национална картова и платежна схема (НКПС) инициира проект за дигитализация на почерка на Васил Левски, който представлява първа част от поредицата активности, целящи да съхранят спомените за българските историческите корени, пречупени през модерното технологично мислене. Със старта на този проект НКПС ще се стреми да положи основите на създаването на култура на българската писменост в съвременния дигитален свят.

Като организация, в основата на която стои разбирането за важността на историческото наследство на България, НКПС възприема като своя мисия идеята за популяризиране на завещаното от Васил Левски със средствата на съвременните дигитални технологии. Пренасяйки славното българско културно наследство в настоящето, инициативата има за цел не само да комуникира дигиталния почерк на Васил Левски сред българското общество, но и да доближи модерния човек до духа на Апостола.

Непогвластен на времето, Левски е тази светла историческа личност, която и до днес обединява всички българи от всяко кътче на света и ни кара да се чувстваме горди, че сме наследници на такива духовни и морални гиганти. Затова е важно те да съпътстват нашето ежедневие дори и в малки, но носещи силни послания елементи от бита ни.

Верни на своето верую и използвайки най-новите постижения в света на дигиталното, ние от НКПС вярваме, че дигитализацията на почерка на Васил Левски ще допринесе за възраждането на българската писменост в нашето съвремие.

Дигиталният почерк на Васил Левски може да бъде заявен за ползване на страницата на инициативата: www.bcard.bg/Levski

Анотация за песнопенията

Изследователската дейност на музикално-археографска експедиция „ПЕЛЕА“ с основател покойната Люмила Добринова, преподавател и вдъхновител на хоровите състави към НГДЕК „Св. Константин Кирил Философ“, допринася за историческото и музикалното културно наследство на България, от 1984 г. и до днес. Нейният възпитаник и настоящ диригент на хоровите състави и Вокален ансамбъл „Елици“ - Даниел Иванов, продължава делото и дейността с подкрепата на своите настоящи и завършили ученици. Пътеката на песента, която Левски е избродил, е ценна и вълнуваща за всеки, който може да почувства вълнението и посланието на старинната българска музика. Това е и една от мисиите на Вокален ансамбъл „Елици“. Най-общо, църковните песнопения, които Апостолът е пял, могат да се разделят на три групи:

В първата група попадат песнопенията, които са точно упоменати в различни източници. Това са:

- ☉ „Христос възкресе“ - Левски я изпълнява като участник във Великденската служба.
- ☉ „Исае ликуй“ - Апостолът я изпява в Панагюрище на сватбата на свой съратник през 1872 г.
- ☉ „Тропар на Въздвижение“ - Левски я е пеел в село Конгас.
- ☉ „Достойно естъ“ - изпълнявал е тази песен в чест на Богородица.
- ☉ „Тропар на Св. св. Кирил и Методий“, чийто текст Левски е изписал красиво и прилежно на първата страница в тефтерчето си.

В следващата група са мелодии, които са задължителни за определени празници, като:

- ☉ „Святий Боже“ - Врачански вариант, който Левски е пеел на празника „Отсичане главата на Йоан Кръстител“.

Последната трета група включва мелодиите, с които Левски е споделял емоционално посланието си към неговите съратници, като:

- ☉ „Господи сил“ - Дряновската чета е пяла преди бой именно това песнопение, а един от водачите ѝ е поп Харитон, с когото Левски има среща в село Конгас и се знае, че двамата са пеели заедно.
- ☉ „Возбранной воеводе“ - песнопение, което възстаниците в Клисуре избират за свой химн преди да загинат в бой за свободата. Те променят каноничния текст на „рагуйся Болгарио, Болгарио“.

Оттук възниква логичен и често задаван въпрос: Защо Левски, след като е свалил расото на връх Великден, е продължил да пее тези песнопения? Отговорите на този въпрос са два. От една страна, чрез тези песнопения той е доближавал хората до себе си, а така и до делото си. Другият аспект на този въпрос е, че Апостолът е разбирал, че това е изкуство, което е колкото вълнуващо, толкова и безценно. Красиво.

„Господи сил“

Молитвата представлява молба за помощ към Бога, който е единственото спасение за вярващите в изпитанията и тъгите на живота. Те Го молят да им даде сили чрез Себе си. Следващите регове са взети от 150 псалом и представляват насоки по какъв начин правилно да се хвали и слави Господа – конкретно се назовават местата, на които това да се прави, както и с помощта на какви предмети.

ГДН СІЛЪ. ІЗ НАМНІ БЪДИ.
ІНОГѠ ВО РАЗВѢ ТЕБѢ ПОМОЦНИКА ВЪ СКОРБЕХЪ НЕ ІМАМЫ.
ГДН СІЛЪ. ПОМІАДИ НАСЪ.

(ПРИПѢВЪ)

ХВАЛІТЕ БГА ВО СѢБѢХЪ ЕГѠ.
ХВАЛІТЕ ЕГѠ ВО ОУТВЕРЖЕНІИ СІЛЫ ЕГѠ.
ХВАЛІТЕ ЕГѠ ВО ГЛАСѢ ТРЪБИЦЫ.
ХВАЛІТЕ ЕГѠ ВО ПСАЛТИРИ И ГЪДЕХЪ.
ХВАЛІТЕ ЕГѠ ВЪ ТѢМПАНИ И ЛИЦѢ.
ХВАЛІТЕ ЕГѠ ВО СТРУНАХЪ И ОРГАНѢ.

Господи на силите бѣди с нас,
защото освен Теб, нямаме друг помощник в скърбите си,
Господи на силите, помилуй нас.

Припев:

Хвалете Бога в Неговите светини,
хвалете Го в крепостта на силата Му.

Хвалете Го с трѣбни звуци,
хвалете Го с псалтири и гусли.

Хвалете Го с тимпан и хора,
хвалете Го със струни и органи.

т

М

Тропар на
Св. св. Кирил и
Методий

си

В тропара за светите солунски братя се излага на преден план висшият им статут - те са оприличени на апостолите, чиято цел е била да разпространят християнството по света. Заради своята мисия за ограмотяването на славянските народи и приобщаването им към лоното на Христовата вяра, те са поставени на най-високия пиедестал на вярата, наравно с най-близките ученици на Христа. Възприемани като застъпници и молители за славянското добруване пред Всевишния, към тях се отправя най-чистото моление - пресветло бъдеще за славяните и света.

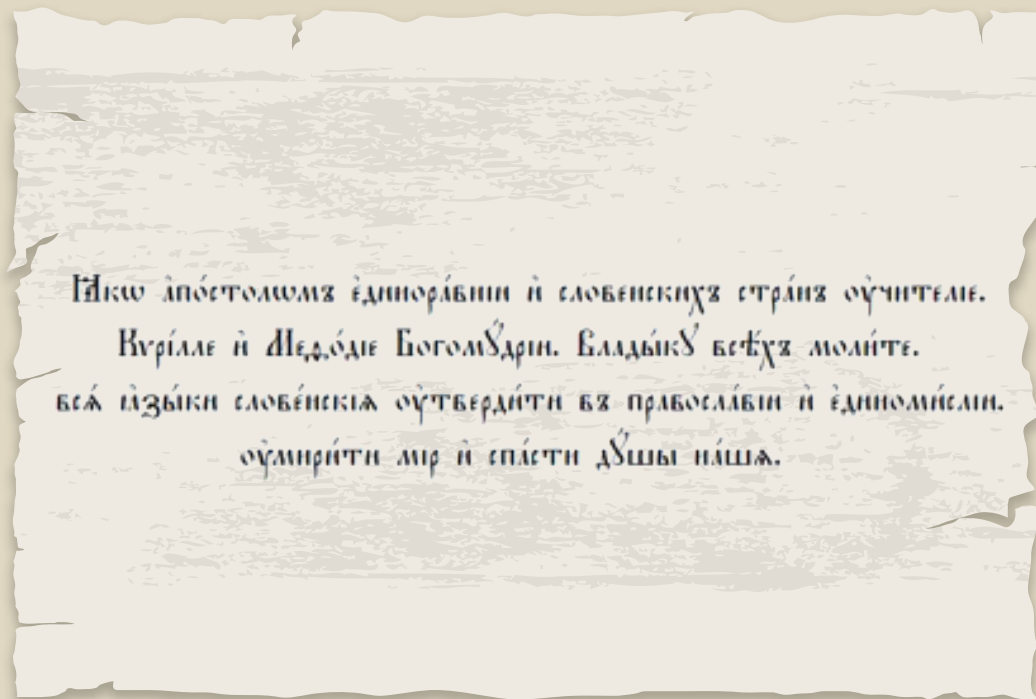
и

с

и

р

н

Ізкѡ апѡстѡломъз єдиноравни и словєнскихъ странъз оучитєлє.
Вурїалє и Мєдѡдїє Богомѡдри. Владыкѡу бєѡхъ молїтє.
бєѡ изыки словєнскїа оутвєрдїти вѡ православіи и єдиномыслии.
оумирїти мир и спїсати дѡшы нїшє.

Като единонаравни на апостолите и учители на славянските страни, богомъдри Кириле и Методие, молете Владиката на Всички, да утвърди Всички славянски народи в православие и единомислие, да умири света и да спаси нашите души.

Т

и

„Достойно естѣ“

В тази молитва се измолва помилване и спасение, като тя е насочена към трите лица на Св. Троица. На първо място е прославен Бог Отец, след това идва обръщението към Бог Син - силен и могъщ, като Бог Отец. На трето място е обръщението към Светия Дух, наречен безсмъртен не само защото Той е извечен, но и защото дава като Бог живот на тварите, а на хората добродетелен живот и безсмъртие. Тази част е следвана от възвеличаване на Бога чрез т.нар. „Слава“, която представлява познатата нам формула, чрез която декларираме нашата безконечна и безмерна вяра в Светата Троица.

Достойно ѣсть ѿко воистинѣ блжѣннѣи члвкъ
приснвблжѣннѣи и пренепорочнѣи и мѣтерь бѣга нашего.

Чтѣнѣншю херувимъ
и славнѣншю бѣзъ сравненїа серафимъ.
бѣзъ истаѣнїа бѣга слова рождшю.
сщю бѣгъ члвкъ величаемъ.

Достойно е наистина да Те облажаваме, Богородице,
вечноблажена и пренепорочна и Майка на нашия Бог.

По-почитана от херувимите
и несравнимо по-славна от серафимите,
нетленно родила Бога Слово,
същна Богородице, Теб величаем!

„Святий Боже“

В тази молитва се измолва помилване и спасение, като тя е насочена към трите лица на Св. Троица. На първо място е прославен Бог Отец, след това идва обръщението към Бог Син - силен и могъщ, като Бог Отец. На трето място е обръщението към Светия Дух, наречен безсмъртен не само защото Той е извечен, но и защото дава като Бог живот на тварите, а на хората добродетелен живот и безсмъртие. Тази част е следвана от възвеличаване на Бога чрез т.нар. „Слава“, която представлява познатата нам формула, чрез която декларираме нашата безконечна и безмерна вяра в Светата Троица.

СѢТЫЙ БЖЕ. СѢТЫЙ КРѢПКІЙ.
СѢТЫЙ БЕЗСМѢРТНЫЙ. ПОМІЛУЙ НАС
(СЛАВА) СЛАВА ОЦУ. И СИНУ. И СѢТОМУ ДУХУ.
И НЫНѢ И ПРИСНО. И ВО ВѢКИ ВѢКОВЪ. АМІНЬ.

Святий Боже, Свети Сили,
Свети Безсмъртни, помилуй нас!

Слава: Слава на Отца и Сина, и на Светия Дух,
и сега и винаги и во веки веков. Амин!

"Тропар на Въздвижение"

Това песнопение е тропар на Светия Кръст и се изпълнява на Кръстовден (14 септември). То представлява своеобразен призив към Бога за спасение, всемирно добруване и победи над враговете и неверниците. Кръстът е представен като главен инструмент за постигане на Божията воля и милост. Тук текстът е видоизменен, като е прибавено „православному българскому народу“, което липсва в канона. Причината за това е, че тази песен е пята не само от свещеници, но също така и от въстаници, които видоизменяли познатите им църковни песнопения, като прибавяли името на България или това на българския народ. С такива песни на уста те кръстосвали Балкана или влизали в битка.

Спаи́и Гди́. лю́ди Твоѡ. њ́ благосло́ви досто́яниѡ Твоѡ.
повѣ́ды правосла́вномꙋ бо́лгарскомꙋ наро́дꙋ на сопроти́вныѡ дѡ́рꙋ.
њ́ Твоѡ сохрани́ѡ крѣ́томꙋ Твоимꙋ жителѣство.

Спаси, Господи, Твоите люде и благослови Своего достояние,
гари победи на православния български народ над противниците,
и съхрани чрез Твоя Кръст Твоего наследие.

"Христос възкресе"

Това песнопение се пее на Великден, като текстът говори именно за събитията от този ден. Възпяват се чудесата, които Христос е извършил чрез своето страдание. Той изкупува греховете на всички люде, живели преди него, като сам разменя Своя земен живот за техния вечен.

Хрѣтосъ възкресе изъ мѣртвыхъ.
смѣртїю смѣръть поправъ.
и свѣщымъ во гробѣхъ живѣтъ дарѣмъ.

Христос възкресна от мъртвите,
чрез смъртта Си победи смъртта
и на тези, които са в гроба, даде живот!

„Исеме ликуй“

Песнопението представлява в синтезиран вид основните пророчества на Св. пророк Исаия, които се отнасят до рождението на Месията (Ис. 7:14), който тук е наречен „Емануил“, което в превод означава „с нас е Бог“. Казва се, че името на Бога Син ще е „Изток“, което отново е препратка към събитията от Рождество, когато тримата мъдреци видели „звездата Му от изток“ и тя ги отвела във Витлеем (Мат. 2:2). Словосъчетанието „Бога и човека“ също заслужава внимание. В историята на християнската църква дълго време се водели тежки спорове каква точно е природата на Иисус Христос - дали той е боговъдъхновен човек или е Бог, приел човешки лик. Най-накрая, след векове спорове, отците от Четвъртия вселенски събор в Халкидон (451 г.) приемат, че Иисус има божествена и човешка природа, като той е едновременно напълно човек, но и напълно Бог. Божията майка отново заема своето подобаващо място до своя достопочтен и божествено заченат Син.

Исаїе ликуй. дѣва имѣ во чрѣвѣ.
и роди сына Еммануила. Бѣ же и человекъ.
востокъ има емя. егѡже величюще
дѣву оублажаемъ

Исаия ликувай, Девата зачена в утробата си
и роди Сина Емануил, Бога и човека,
Неговото име е Изток, Него величая,
почитам и Девата.

"Возвращенной Воеводе"

Това е кондакът на Богородица, изключително тачено песнопение, което заема централна роля в службите на Богоявление (25 март). Посветен на Божията Майка, той възпява нейните неземни сили, които са способни да спасят всички хора. В края се измолва от Богородица да закриля хората в техните начинания и да не допуска злото да ги завладее. Нужно е да се каже, че това не е каноничният вариант на молитвата. Канонът изисква тя да завърши с един божествен по своя характер епитет за Божията Майка: „Невесто невестная“, което може да се преведе като „Невесто, непознала брака“. Вариантът, в който накрая се възпява родината, е бил път от клисурските въстаници по време на Априлското въстание. Те са знаели песнопението от службите в църквите и сметнали, че то е подходяща песен, с която да умрат на уста, молейки се до последно за свободата на България. Единствено чрез и през вярата те биха могли да осъществят делото на живота си - свободата на родината.

Възвращенной воеводѣ побѣдительнаѣ,
ѣко избавльшесѣ ѿ злыхъ, благодарственаѣ
вспнѣемъ ти раби твои бже,
но ѣко имъщи державѣ непобѣдимю,
ѿ всѣхъ насъ вѣдѣ свободи,
да зовѣмъ ти, радуйся съ болгариню!

На тебе воевода победителна,
след като се избавихме от злини, благодарствено
те възпяваме, твоите раби, Богородице,
но понеже имаш непобедима сила,
от всякакви беги ни освободи,
за да те зовем: Радуйся Българю, Българю!